

1. TÉTEL

I. KÁROLY (RÓBERT)

(1301-1342/1308/1312) Háromszor koronázták meg.

I. Hatalomra jutása:

- Az **Árpád-ház kihalása (1301)** után az egyik trónkövetelő volt a nápolyi Anjou-házból való Károly Róbert Magyarországon
- Riválisai: bajor Otto herceg és a cseh Vencel
- Az **egyház**, néhány **tartományúr** és a városok támogatásával megszerzi a hatalmat Károly Róbert. De meg kell küzdeni a tartományurakkal.
- leghatalmasabb tartományurak:
 - Csák Máté
 - Aba Amádé
 - Kán László

A tartományúri hatalom felszámolásának módszerei:

- kiegyezett velük
- kijátszotta őket egymás ellen
- katonai győzelem 1312-Rozgonyi csata
- „kivárás”: pl. Csák Máté halála: 1321
- 1310: „hivatalos” koronázás:
 - Székesfehérvárott
 - esztergomi érsek
 - Szent Koronával
- uralkodói székhelye: Visegrád

II. Károly Róbert belpolitikája:

- Új arisztokrácia: legyőzött kiskirályok földjeit hívei között osztja ki: -Garai, Szécsi, Lackfi családok között. Ezzel hozza létre az **új arisztokratákat**.
- HONORBIRTOKot ad, ami azt jelenti, hogy addig kapja meg valaki a birtokot, amíg a hozzá kapcsolódó tisztség az övé. Így növeli a királytól való függőséget.
- A legfőbb országos méltóságok: a nádor (a király helyettese), a vajda (Erdély kormányzója), a bán (Horvátország kormányzója,) tárnokmester (a pénzügyek kezelője).
- Banderiális(zászlós): Az a főnemes, aki saját pénzéből 20 vagy több fegyverest tudott felszerelni saját zászlója alá vihette őket a harcba

III. Károly Róbert gazdaságpolitikája:

- Reformjait tárnokmestere Neksei Demeter dolgozta ki, a regale jövedelmekre támaszkodott.
- regálé: királyi felségjogon szedett adó
- Magyarország a XIV. sz-ban Európa legfontosabb nemesfémexportőre volt. Innen származott az európai aranyfelhasználás 1/3-a (évi 1 t) és az ezüst jelentős mennyisége (évi 10 t)

1. TÉTEL

- A **nemesfémhányászat** királyi monopólium volt, ezért a nemesek nem voltak érdekeltek a bányászat fejlesztésében. A bányakincsek a király tulajdonának számítottak, ezért eddig, ha valahol nemesfémeket találtak, akkor a birtokot a király elcserélte.
- Károly Róbert **megszüntette a kötelező birtokcserét**, sőt a földek tulajdonosainak átengedte a bányászok által fizetett **bányabér (urbura)** 1/3-át. A király ad a saját jövedelmeiből, így a földesúr érdekelt lesz a bányanyitásban.
- Ezután sok bánya nyílik Magyarországon.
- A kibányászott nemesfémeket kizárólag a királyi kamara vehette meg (nemesfém-monopólium).
 - Pénzt csak a király verethetett. (pénzverés monopóliuma)
 - A nyersfémeket vert pénzre cserélték, de a kamara megtartotta a fémtartalom felét.
 - Így a pénzverés monopóliuma továbbra is a király bevételeit növelte.
- Az ország pénzügyi igazgatásának szerve a **királyi kamara** volt.
- A kibányászott nemesfémeket felhasználva verték a új, **értékálló aranyforintot** (firenzei mintára) és váltópénzét az ezüstdénárt.
 - Az újonnan vert pénzt eddig úgy hozták forgalomba, hogy kötelező volt a régebben vert érméket becserelni újakra. (Az újaknak mindig kevesebb volt a nemesfém-tartalma mint a régieknek= pénzrontás.) Ez volt a **kamara haszna**
 - Mivel most értékálló aranyforintot verett, amit nem kell beváltani, ezért a kamara hasznától elesik a király.
 - Hogy a kieső összeget pótolja bevezette a **kapudót** (portális adó), melyet **jobbágytelkenként** szedtek. A jobbágy fizeti a királynak. Az első közvetlen adó. Minden olyan jobbágykapu után, amelyen egy megrakott szénsekér befér 18 ezüstdénár adót kellett fizetni évente.
- A külkereskedelmi forgalomra a **harmincadvámot** vetette ki. Harmincadvám: A kereskedőnek az áru értéke után fizetett járuléka (1/30-ad)

IV. Károly Róbert külpolitikája:

- A békepolitika és a szövetségek építése volt az alapvető célja.
- **Visegrádi királytalálkozó:**

Három király találkozik **1335-ben**:
– Luxemburgi János (cseh király)
– Nagy Kázmér (lengyel király)
– Károly Róbert

- Bécs árumegállító joga ellen → új útvonalak (magyar-cseh megállapodás)
- nyugat-európai kereskedelmet Bécs helyett Prága felé irányítják
- közös pénz bevezetése (magyar-cseh megállapodás)
- háborúban segítik egymást